

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КІЦМАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

(ПОВНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ)

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ
Паступник директора
Назначачної роботи
Світлана СЛОБОДЯН
№ 30 08 2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

(НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

19 АРХІТЕКТУРА ТА БУДІВНИЦТВО

(ШИФР І НАЗВА)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

193 ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ

(ШИФР І НАЗВА СПЕЦІАЛЬНОСТІ)

ВІДДІЛЕННЯ: №1

(НАЗВА ВІДДІЛЕННЯ)

КІЦМАНЬ, 2024

Робоча програма Громадянська освіта для здобувачів фахової передвищої освіти
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань

19 Архітектура та будівництво

спеціальності

193 Геодезія та землеустрій

Розробник: Яна КОЗАК, викладач гуманітарних дисциплін, спеціаліст II
кваліфікаційної категорії

Схвалено методичною радою коледжу
Протокол № 1 від 30.08 2024 року
Завідувач методичного кабінету [підпис] Микола КОРОЛЬ

Робоча програма затверджена на засіданні
циклової комісії гуманітарних дисциплін
Протокол № 1 від 30.08 2024 року
Голова циклової комісії [підпис] Мар'яна КАРАСЬОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Глобалізаційні та інтеграційні світові процеси ставлять перед світовою громадськістю високі стандарти та вимагають у суспільства фінансової стабільності, грамотності, високоосвіченості, креативності, законослухняності демократизації тощо, чинників, що будують новий, комфортний для Громадян планети Земля сталий громадянський простір.

Україна, як молода держава на політичній карті світу, що намагається влитися у світове співтовариство на правах друга та партнера, зобов'язана дотримуватися вимог, трактованих світовими процесами, що пояснюють функціонування цілісного, комфортного сталого громадянського простору в основі якого знаходяться людиноцентризм, освіта, демократія, прозорість, чесність, доброчесність – компоненти без яких не може бути громадянського суспільства. Громадянський простір створює умови для розвитку, творчості, освіти, спілкування, дозвілля тощо.

Актуальність інтегрованого курсу за вибором. Виклики, пов'язані з формуванням активного та відповідального громадянина України та члена світового співтовариства з високим почуттям власної гідності та стійкою громадянською позицією, потребують комплексного підходу до вирішення поставлених завдань в умовах модернізації вітчизняної системи освіти. Відповідно до Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, Концепцією «Нової української школи» громадянські компетентності поруч із соціальними включені до десяти основних компетентностей для навчання протягом усього життя.

Громадянська освіта передбачає навчання та громадянське виховання на основі національних та загальнолюдських цінностей. Це потребує освіти для демократичного громадянства через якісне формування громадянської ідентичності, здатності й готовності молодшої людини до усвідомленого вибору шляхом критичного аналізу різних можливостей та варіантів, активної участі в суспільних процесах, установах конструктивних відносин на засадах соціального партнерства. Реалізації цього сприятиме викладання у закладах загальної середньої освіти поруч із інтегрованим курсом для учнів 10 класу «Громадянська освіта» курсу за вибором «Освіта для громадянського простору».

В основу курсу покладено практичні пропозиції щодо розвитку компетентностей для демократичного громадянства в новій українській школі, Глобальні цілі ООН, Декларацію ООН з освіти та виховання в області прав людини, Хартію Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини.

В основу навчальної програми покладено основні вимоги Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (освітня галузь «Суспільствознавство»); передбачено реалізацію загальної мети під час проведення курсу за вибором суспільствознавчого напрямку у закладах загальної середньої освіти.

Програма «Освіта для громадянського простору» є професійно-орієнтованою за основним (1 год / тиждень, 35 / рік) рівнем засвоєння навчального матеріалу. Розрахована на учнів старшої школи (16-17 років).

Метою навчальної програми є:

- формування креативної, високоосвіченої особистості, яка визнаватиме загальнолюдські та національні цінності;
- виховання свідомого громадянина, який орієнтуватиметься на демократичні пріоритети, мир та злагоду у суспільстві, матиме почуття приналежності до свого народу, спільних історичних, культурних і політичних цінностей своєї держави;
- формування у молодих українців громадянської компетентності, що забезпечуватиме їхню активну громадянську позицію, налагоджуватиме соціальне партнерство у розв’язанні суспільних проблем і допоможе влитися до спільного світового процесу побудови громадянського простору.

Загальній меті курсу підпорядковані такі завдання:

- ознайомити молодь з модернізаційними процесами, які торкнулися української нації, трансформаціями української національної ідеї, з основними засадами демократичного суспільства, місцем України у світовому співтоваристві тощо;
- поглибити й систематизувати знання дітей про академічну доброчесність;
- активізувати в середовищі просвітницьку діяльність з питань медіа- та фінансової грамотності, державного будівництва та управління тощо;
- розвивати уміння порівнювати, аналізувати, встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між явищами суспільства, узагальнювати отриманий результат;
- формувати в учнів предметну, хронологічну, просторову, інформаційну, логічну, мовленнєву, аксіологічну, соціальну, комунікативну, полікультурну компетентності;
- розвивати самостійне творче мислення та дослідницькі навички і уміння.

Форма проведення занять – групова, з урахуванням індивідуальних можливостей і потреб кожної дитини.

Навчальна програма інтегрованого курсу за вибором «Освіта для громадянського простору» побудовано за такою схемою: пояснювальна записка, яка містить у собі очікувані результати, навчально-тематичний план, зміст навчальної програми, список рекомендованих джерел та літератури, перелік ключових слів та термінів, глосарій. Розподіл годин за темами є орієнтовним, в разі потреби його можна змінити. Програма надає керівникові курсу широкі можливості для самостійного наповнення навчальної роботи змістом відповідно до національного та локального вимірів, залишає простір для самостійних дій щодо форм і методів навчальної, пошукової та науково-дослідницької роботи. Керівник на власний розсуд змінює послідовність вивчення тем з огляду на ступінь емпіричної підготовки дітей.

Під час вивчення передбачених програмою тем керівник курсу застосовує комплексний підхід, що полягає в поєднанні історичних, соціологічних, юридичних та законодавчих, етнографічних, етнологічних, філософських, демографічних матеріалів. Обов'язковою умовою вивчення інтегрованого курсу за вибором «Освіта для громадянського простору» є залучення дітей до практичної діяльності: участь у тренінгах, диспутах та круглих столах, практичне засвоєння та пропагування норм права, проведення пошуково- та науково-дослідницької роботи тощо.

Програма також передбачає участь у конкурсах, виставках, оскільки під час тренінгів та у процесі виконання різноманітних завдань діти розвивають гнучкість, креативність мислення, логіку, уяву, вміння самостійно вибирати й ухвалювати рішення. Як результат – діти отримують потужний стимул до саморозвитку, творчого та науково-дослідницького пошуку та розширення кругозору.

Вимоги до рівня освітньої підготовки учнів представлені в програмі у вигляді переліку знань, вмінь та оцінювань, яких мають набути вихованці під час вивчення та дослідження матеріалу.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>2,3</u>	Галузь знань 19 Архітектура та будівництво (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
Розділів – 4	Спеціальність 193 Геодезія та землеустрій (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових розділів – 1		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 70		1-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійна робота - 2	Освітньо-професійний ступінь: <u>фаховий молодший бакалавр</u>	34 год.	36 год.
		Практичні, семінарські	
			- год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		год.	- год.
		Індивідуальні завдання: -год.	
	Вид контролю: <i>семестрова оцінка</i>		

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1.

Тема 1. Що таке ідентичність? Ідентичність. Види ідентичності. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Самовизначення. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість.

Тема 2. Соціалізація особистості. Поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Суб'єкти соціалізації.

Тема 3. Самореалізація людини Самореалізація і розвиток. Індивідуальність особистості. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція. Мобільність і адаптивність людини. Креативність.

Тема 4. Людська гідність і права. Людини. Поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності.

Розділ 2.

Тема 5. Еволюція прав людини Природа прав людини. Основоположні права і свободи людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Майбутнє прав людини.

Тема 6. Людина і держава. Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та відповідальність держави за їх дотримання, гарантування та захист. Позитивні і негативні зобов'язання держави.

Тема 7. Права дитини. Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Захист прав дитини.

Тема 8. Механізми захисту прав людини і прав дитини Порушення прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини.

Тема 9. Соціокультурна багатоманітність. Поняття суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.

Тема 10. Ефективна комунікація. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація.

Тема 11. Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів. Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Толерантність та інклюзія. Поняття конфлікту та його види.

Тема 12. Демократична держава. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах.

Тема 13. Громадянське суспільство Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава.

Тема 14. Громада Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади.

Розділ 3.

Тема 15. Громадянська участь Роль громадянина у демократизації суспільства. Демократичний громадянин. Громадянська позиція, активність та відповідальність. Волонтерство.

Тема 16. Школа – простір демократії. Шкільна громада. Взаємодія учнів, учителів, батьків, адміністрації. Управління школою. Шкільне самоврядування (учнівське, вчительське, батьківське).

Тема 17. Принципи та значення учнівського самоврядування. Моделі учнівського самоврядування. Учнівське самоврядування онлайн. Школа і місцева громада.

Тема 18. Дитячі й молодіжні громадські об'єднання Свобода асоціацій. Дитячі й молодіжні об'єднання та рухи.

Тема 19. Комунікація, інформація, медіа Поняття мас-медіа(медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Мас медіа, комунікація, аудиторія, медіатекст. Різновиди медіа (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет).

Тема 20. Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність Свобода слова. Обмеження свободи слова. Баланс між свободою вираження поглядів та відповідальністю.

Тема 21. Що таке цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки. Суспільні медіа і їхня місія. Шкільні медіа.

Тема 22. Маніпулятивний вплив медіа. Маніпуляції в медіапросторі. Як розпізнати фейкову інформацію, пропаганду, постправду. Роль медіа у провокуванні конфліктів та поширенні стереотипів

Тема 23. Що таке «мова ворожнечі» і як її розпізнати. Інформаційні війни.

Тема 24. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа Достовірність інформації в мас медіа. Джерела інформації. Факт та судження.

Тема 25. Авторство медіатексту Стандарти подання інформації. Критичний аналіз медіатекстів. Інформаційна безпека та її складові.

Тема 26. Інтернет. Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у мережі.

Тема 27. Кіберзлочинність. Кібератаки в умовах конфлікту: хто є ціллю. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті.

Розділ 4.

Тема 28. Соціальні цілі економіки Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси, що забезпечують задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання.

Тема 29. Економіка домогосподарства. Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження, в тому числі в умовах воєнного стану.

Тема 30. Сталий розвиток Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів. Вплив діяльності людини на довкілля.

Тема 31. Ринок праці. Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата як дохід найманого працівника. Трудові відносини під час війни: гарантії та зміни.

Тема 32. Лобіювання інтересів та корупція. Поняття лобізму. Сутність корупції та корупціогенних ризиків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.

Тема 33. Україна – член європейського та світового співтовариства. Збройна агресія РФ проти України як виклик світовому порядку та демократичним цінностям.

Тема 34. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.

Тема 35. Волонтерство - це форма громадянської активності.

4.Структура навчальної дисципліни

Назва розділу, теми програми.	Кількість годин			
	Денна форма	з них		
	всього	л.	пр.	с.р.
Розділ 1. ОСОБИСТІСТЬ ТА ЇЇ ІДЕНТИЧНІСТЬ				
Тема 1. Що таке ідентичність? Ідентичність. Види ідентичності. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Самовизначення. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість.	2	2		
Тема 2. Соціалізація особистості. Поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Суб'єкти соціалізації.	2	2		
Тема 3. Самореалізація людини Самореалізація і розвиток. Індивідуальність особистості. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція. Мобільність і адаптивність людини. Креативність.	2	2		
Тема 4. Людська гідність і права. Людини. Поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності.	2	2		п
Разом за розділ	8	8		
Розділ 2. ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ				
Тема 5. Еволюція прав людини Природа прав людини. Основоположні права і свободи людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Майбутнє прав людини.	2	2		
Тема 6. Людина і держава. Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та відповідальність держави за їх	2	2		

дотримання, гарантування та захист. Позитивні і негативні зобов'язання держави.				
Тема 7. Права дитини. Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Захист прав дитини.	2	2		п
Тема 8. Механізми захисту прав людини і прав дитини. Порушення прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини.	2	2		
Тема 9. Соціокультурна багатоманітність. Поняття суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.	2	2		

Тема 10. Ефективна комунікація. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація.	2	2		п
Тема 11. Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів. Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Толерантність та інклюзія. Поняття конфлікту та його види.	2	2		
Тема 12. Демократична держава. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах.	2	2		
Тема 13. Громадянське суспільство Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава.	2	2		
Тема 14. Громада Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади.	2	2		п
Разом за розділом	20	20		
Розділ 3. СВІТ ІНФОРМАЦІЇ ТА МАС-МЕДІА				
Тема 15. Громадянська участь Роль громадянина у демократизації суспільства. Демократичний громадянин. Громадянська позиція, активність та відповідальність.	2	2		п
Тема 16. Школа – простір демократії. Шкільна громада. Взаємодія учнів, учителів, батьків, адміністрації. Управління школою. Шкільне самоврядування (учнівське, вчительське, батьківське).	2	2		

Тема 17. Принципи та значення учнівського самоврядування. Моделі учнівського самоврядування. Учніське самоврядування онлайн. Школа і місцева громада.	2	2		п
Тема18. Дитячі й молодіжні громадські об'єднання Свобода асоціацій. Дитячі й молодіжні об'єднання та рухи.	2	2		
Тема 19. Комунікація, інформація, медіа Поняття мас-медіа(медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Мас медіа, комунікація, аудиторія, медіатекст. Різновиди медіа (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет.	2	2		
Тема 20. Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність Свобода слова. Обмеження свободи слова. Баланс між свободою вираження поглядів та відповідальністю.	2	2		
Тема 21. Що таке цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки. Суспільні медіа і їхня місія. Шкільні медіа.	2	2		п
Тема 22. Маніпулятивний вплив медіа. Маніпуляції в медіапросторі. Як розпізнати фейкову інформацію, пропаганду, постправду. Роль медіа у провокуванні конфліктів та поширенні стереотипів	2	2		
Тема 23. Що таке «мова ворожнечі» і як її розпізнати. Інформаційні війни.	2	2		п

Тема 24. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа Достовірність інформації в мас медіа. Джерела інформації. Факт та судження.	2	2		
Тема 25. Авторство медіатексту Стандарти подання інформації. Критичний аналіз медіатекстів. Інформаційна безпека та її складові.	2	2		
Тема 26. Інтернет. Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у мережі.	2	2		п
Тема 27. Кіберзлочинність. Кібератаки в умовах конфлікту: хто є ціллю. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті.	2	2		
Разом за змістовим модулем	26	26		

Розділ 4. ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯН І ДЕРЖАВИ В ДОСЯГНЕННІ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ

Тема 28. Соціальні цілі економіки Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси, що забезпечують задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання.	2	2		
Тема 29. Економіка домогосподарства. Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження, в тому числі в умовах воєнного стану.	2	2		
Тема 30. Сталий розвиток Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів. Вплив діяльності людини на довкілля.	2	2		
Тема 31. Ринок праці. Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата як дохід найманого працівника. Трудові відносини під час війни: гарантії та зміни.	2	2		
Тема 32. Лобіювання інтересів та корупція. Поняття лобізму. Сутність корупції та корупціогенних	2	2		

ризиків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.				
Тема 33. Україна – член європейського та світового співтовариства. Збройна агресія РФ проти України як виклик світовому порядку та демократичним цінностям.	2	2		
Тема 34. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.	2	2		
Тема 35. Волонтерство - це форма громадянської активності. <i>Підсумкова контрольна робота.</i>	2	2		
Разом за розділом	16	16		
Усього:	70	70		

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	к/сть годин
1	Людська гідність і права. Людини. Поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності.	2
2	Права дитини. Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Захист прав дитини.	2
3	Ефективна комунікація. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація.	2
4	Громада Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади.	2
5	Громадянська участь Роль громадянина у демократизації суспільства. Демократичний громадянин. Громадянська позиція, активність та відповідальність.	2
6	Принципи та значення учнівського самоврядування. Моделі учнівського самоврядування. Учнівське самоврядування онлайн. Школа і місцева громада.	2
7	Що таке цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки. Суспільні медіа і їхня місія. Шкільні медіа.	2
8	Що таке «мова ворожнечі» і як її розпізнати. Інформаційні війни.	2
9	Інтернет. Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у мережі.	2

6. Теми для рефератів, есе, доповідей.

№ з/п	Назва теми
1.	Що таке ідентичність? Ідентичність. Види ідентичності. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Самовизначення. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість.
2.	Соціалізація особистості. Поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Суб'єкти соціалізації.
3.	Самореалізація людини Самореалізація і розвиток. Індивідуальність особистості. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція. Мобільність і адаптивність людини. Креативність.
4.	Еволюція прав людини Природа прав людини. Основоположні права і свободи людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Майбутнє прав людини.
5.	Людина і держава. Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та відповідальність держави за їх дотримання, гарантування та захист. Позитивні і негативні зобов'язання держави.
6.	Механізми захисту прав людини і прав дитини Порушення прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини.
7.	Соціокультурна багатоманітність. Поняття суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.
8.	Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів.
9.	Демократична держава. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах.
10.	Громадянське суспільство Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства.

11.	Школа – простір демократії. Шкільна громада. Взаємодія учнів, учителів, батьків, адміністрації.).
12.	Дитячі й молодіжні громадські об'єднання Свобода асоціацій. Дитячі й молодіжні об'єднання та рухи.
13.	Комунікація, інформація, медіа Поняття мас-медіа(медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі.
14.	Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність Свобода слова.
15.	Маніпулятивний вплив медіа. Маніпуляції в медіапросторі. Як розпізнати фейкову інформацію, пропаганду, постправду.
16.	Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа Достовірність інформації в мас медіа. Джерела інформації. Факт та судження.
17.	Авторство медіатексту Стандарти подання інформації. Критичний аналіз медіатекстів. Інформаційна безпека та її складові.
18.	Кіберзлочинність. Кібератаки в умовах конфлікту: хто є ціллю. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті.
19.	Соціальні цілі економіки Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага.
20.	Економіка домогосподарства. Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання.
21.	Сталий розвиток Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів
22.	Ринок праці. Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники.
23.	Лобіювання інтересів та корупція. Поняття лобізму. Сутність корупції та корупціогенних ризиків.
24.	Україна – член європейського та світового співтовариства. Збройна агресія РФ проти України як виклик світовому порядку та демократичним цінностям.
25.	Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.
26.	Волонтерство - це форма громадянської активності.

--	--

7. Індивідуальні завдання

1. Пошук та складання списку додаткової літератури на будь-яку із запропонованих нижче тем.
2. Підготовка та проведення презентації на будь-яку із запропонованих нижче тем.
3. Складання кросворду на будь-яку із запропонованих нижче тем.
4. Складання плану проведення практичного заняття на будь-яку із запропонованих нижче тем.
5. Огляд додаткової літератури на будь-яку із запропонованих нижче тем.
6. Підготовка та проведення навчального заняття з використанням тренінгових технологій на будь-яку із запропонованих нижче тем.
7. Складання кросворду за основними термінами на будь-яку із запропонованих нижче тем.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

8.1 Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

8.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

У ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

**9. Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	2 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
Разом		12 балів

10. Шкала оцінювання

12-бальна система

Рівні компетенції	Бали	Критерії
І. Початковий	1	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються учнем окремими словами чи реченнями
	2	Здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями. Виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні
	3	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становить незначну частину навчального матеріалу

II. Середній	4	Здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні
	5	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний зі сторонньою допомогою логічно відтворити значну його частину
	6	Здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою вчителя може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки
III. Достатній	7	Здобувач освіти здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних суджень
	8	Здобувач освіти вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом учителя, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом вчителя
	9	Здобувач освіти вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
IV. Високий	10	Здобувач освіти виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених учителем
	11	Здобувач освіти вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує отримані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях
	12	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання

11. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Навчаємо демократії: Базові матеріали з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини для вчителів / Р. Голлоб, П. Крапф, О.Олафсдоттір, В. Вайдінгер; ред. Р. Голлоб, П. Крапф, В. Вайдінгер; пер. з англ. та адапт. Л. І. Паращенко. 3-тє вид. К.: Основа, 2018. Т. 1. 164 с.
2. Навчальна програма з громадянської освіти (інтегрований курс) для 10 класів загальноосвітніх шкіл, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки №1407 від 23 жовтня 2018 року. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58875/>
3. Навчання демократії: збірник практичних занять з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини / Р. Голлоб, П. Крапф.; пер. з англ. та адапт. Н. Г. Протасової. К.: Основа, 2019. Т. 6. 100 с.
4. Настільна гра «Життя як проект». URL: <https://list.in.ua /Хмельницький/afisha/40578>
5. Онаць О. М., Островерхова Н. М., Попович Л. М., Шевцов М. Г. Громадянсько-активні школи: управління та механізми розвитку: практичний посіб. К.: КОНВІ ПРИНТ, 2019. с. 96.

Додаткова література:

1. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 3 жовтня 2018 р. N 710-р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR180710.html.
2. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / за загред В.Ф. Іванова. К.: Академія вільної преси, Центр вільної преси, 2019. 100 с.

Нормативні документи

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти ([Постанова Кабінету Міністрів України](#) від 23. 11. 2011 р. [№ 1392](#)) // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – 2012. – № 4-5. – С. 3-56; [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>.
2. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednyaua-sch-2016/koncepciya.html>

Сайти бібліотек

1. Державна бібліотека України для юнацтва: <http://www.4uth.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України для дітей: www.chl.kiev.ua/.
3. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>
4. Львівська обласна бібліотека для дітей : <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>
5. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література): <http://ukrlib.com>.
6. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>.
7. ООН. URL: <http://www.un.org/en/index.html>
8. Організація з безпеки та співробітництва у Європі (ОБСЄ). URL: <http://www.osce.org/>
9. Офіс ООН в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/en>
10. Офіс Ради Європи в Україні. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv>
11. Представництво ЮНІСЕФ в Україні. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/ukr>
12. Рада Європи. URL: <http://www.coe.int/en>
13. ЮНЕСКО. URL: <http://en.unesco.org>
14. ЮНІСЕФ. URL: <https://www.unicef.org>

